

EMLÉKIRAT

Baj, ha hiányzik egy iskola éléről egy igazgató, aki nem a hivatal, a hatalmat szereti, hanem az oktató-nevelő munkát, a gyereket, az iskolát. Aki a munkamorál tekintetében és a precíz munkában példát mutat. Aki demokratikusan irányít, de egyszemélyi felelős vezetője az intézménynek. Aki nem megosztja, hanem közösséggé, jó kollektívává képes összekovácsolni a tantestületet, amelyben valóban természetes, közvetlen, hangulatos és felszabadult légkör uralkodik. Aki szigorú, de ez a munkatársak tiszteletével párosul. Aki követel, következetes és igazságos. Aki embernek, egyenrangú félnek tartja és megbecsüli munkatársait, s nem alacsonyabbrendű valakinek, akit lekezelhet, akivel szemben mindent megengedhet magának beosztásánál fogva, még a megszegését, megaláztatását is. Összegezve: aki rendelkezik a vezetéshez szükséges összes erényekkel.

Olyan igazgató kell az iskola élére, aki nem részrehajló, aki egyedül és kizárólagosan a végzett munka alapján értékeli munkatársait, aki nem akar mindenhez a legjobban érteni, mindenkinél okosabb lenni, mert ostoba ember az, aki tévedhetetlennek és csalhatatlannak tartja magát.

Ha ilyen igazgató kerül az iskola élére, megújul az iskola és a tantestület szelleme. Akkor mindenki nyíltan és őszintén, szabadon és félelem nélkül véleményt nyilváníthat, azt mondhat, amit érez és gondol, mert az eredményességnek ez az első és legfontosabb feltétele.

Így – ha a minősítéseket ragadjuk ki példának – a minősítéseknek (véleményezéseknek) nem kell minden konkrétumot nélkülöző, csupa általánosságokat tartalmazó blöffök halmazának lenni, melyek bárhol, bárkiről készülhetnek volna.

Példának mutatnám be erre az igazgató minősítését. És hozzáfűzött gondolataimmal, a megjegyzéseimmel néhány képtelenségre külön felhívnom a figyelmet.

1. Az oktató munkában alaposságot követel tőlünk. Óralátogatásai alkalmával az elismerő szavak mellett a jó szándékú bíráló, a segítség sem hiányzott.

2. Tantervismerete jó. A tanmeneteket év elején átnézte, a hiányosságokra, hibákra azonnal felhívta a figyelmet. (Megjegyzem: Lehet a nyolc osztály 60-80 tantárgyának a követelményét ismerni? Főképpen jól?)

3. A számítástechnika fakultáció bevezetése nagy jelentőségű. (Ezt a tudományt nem azoknak a tanulóknak a részére találták ki, akik az alapműveletekkel, alpfogalmakkal sincsenek tisztában. Nagyobb a füstje a dolognak, mint a lángja. Az egész csak arra jó, hogy matematika tanításunk – országosan is – siralmas helyzetéről eltereljék a figyelmet.)

4. A tanulás, az önművelés területén személyes példával jár elől.

5. Munkánk érdekében a lehetőségekhez mérten próbálta biztosítani a feltételeket. A szemléltető és kísérleti eszközök gyarapodtak. (Az, hogy a munkafeltételeket próbálta biztosítani, ugyanolyan állítás, mintha azt mondanánk magunkról, hogy a tanítási órákon próbáltunk tanítani.)

6. Jó kapcsolatok fenntartására törekedett. (Felfelé?)

7. Mégszépült az igazgatói és a nevelői szoba, új bútorok vásárlása. (Rendbe lehetett volna hozni helyette az iskola

WC-jét. Mi lenne, ha valaki elrendelné, hogy a nevelők is csak az iskola-WC-t használhatják?)

8. Személyes példával élenjár a kezdeményező-készség, aktivitás terén. Javaslatai, feladat vállalásai ösztönzőleg hatottak ránk. (Az 1980 őszén újratervezett gyakorlókeretet – megszavaztatva a tantestülettel, mely egyhangúlag meg is szavazta – kéréssem, könyörgésem ellenére felszámolja, indoka: tornaterem épül a helyén. Pár nap múlva sportudvarra módosítja tornaterem elképzelését, azóta hat év telt el, és se tornaterem, se sportudvar, ahogy ezt akkor írásban megjósoltam.)

9. Segítő-kész, a tettek embere. A jó ötleteket elismeri, tettekre biztat. Véleményeinket meghallgatja. (Környezetvédő munkánk közben elment mellettünk – igaz autóval –, s még csak arra sem méltatta az igen komolyan tevékenykedő gyerekeket, hogy megálljon, s egy-két elismerő szót szóljon hozzájuk. A tanítványaim által a közsgében gyűjtött archív fotókból és a szabad szombatoss foglalkozáson készített munkákból évente megrendezett kiállításainkat egyszer sem tekintette meg stb.)

10. Munkakörülményeink – anyagi elismerésünk – javítása érdekében fáradtságot nem kímélve dolgozik. (Azok anyagi elismeréséért, akik közel voltak a tűzhöz, akik hajlandók voltak elvielelni szolgálni.)

11. Megértéssel van a kollégák családi, személyi problémáira iránt. (Édesapám halála alkalmával, pedig 200 kilométerre szállítva temettük el, még azt sem engedélyezte, hogy egy napot órácserevel megoldhassuk, ami nekem – péntekről lévén szó – három napot jelentett volna. Noha volt rá vállalkozó kolléga, fizetés nélküli szabadságot kellett kiennem erre az egy napra, három tanítási órám miatt.)

12. A testületi jó légkör érdekében bensőséges kapcsolatok kialakítására törekszik: névnapok közös megünneplése, kötetlen beszélgetések, színházlátogatások szervezése. (Van a testületben két olyan kolléga, akik között bensőséges a kapcsolat? Oszd meg és uralkodj! Így könnyű vezetni... Én egy színházlátogatásra emlékszem, amelyet az Igazgató kántársnő szervezett. A Thália Színházban A velőszakó c. szovjet drámát néztük meg. Az első szünetben szó nélkül otthagytott bennünket is és az előadást is. A színdarab témája, hogy egy korrupciós, bürokrata, diktatórikus módszer egy értelmes, jobb sorsra érdemes, jobbító szándékú, jó kezdeményező készséggel rendelkező fiatal értelmiségit hogyan kerget az örületbe.)

13. A munkahelyi demokrácia terén az iskolai élettel, munkánkkal kapcsolatos intézkedések előkészítésébe bevon bennünket, véleményünket kikéri. Javaslatainkat sokszor el is fogadta.

14...15...

TÓTH IMRE
nyugalmazott tanár

(Folytatjuk következő számunkban.)

Tóth Imre emlékirataiból, naplójából, melyek több száz oldalra rúgnak, természetesen – sajnos – csak rövid részeket és néha kihagyásos mondatokat tudok a lapban megjeleníteni. Így fordulhatott elő, hogy Váczentlászló – mely nem az –, nagyközönségnek minősült. Megértésüket, s elsősorban Tóth Imre megértését kérem. (M.A.)